

زندگی صحنه‌ی یکتای هنرندگماست

هر کسی نغمه‌ی خود خواند و از صحنه رود
صحنه پیوسته به جاست

غرم آن نغمه‌ی مردم‌پایه باد

امتیاز نشر کتاب‌های اندیشه‌سازان در پی تصمیم آن مؤسسه به تعلیق
کلیه‌ی فعالیت‌های خود، رسماً طی توافق‌نامه‌ای دو جانبه برای مدت
معین به انتشارات مبتکران واگذار شده است.

سبطی، هامون، ۱۳۵۲ -

پرسش‌های چهارگزینه‌ای ادبیات فارسی (۲) / پدیدآورندگان: هامون سبطی، احمد سبحانی، علی شاپوران

تهران: مبتکران، ۱۳۸۴.

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

ISBN : 964 - 395 - 471 - 4

عنوان روی جلد مبتکران: پرسش‌های چهارگزینه‌ای ادبیات فارسی (۲)

«چاپ قبلی این کتاب توسط انتشارات اندیشه‌سازان بوده است»

۱. ادبیات فارسی - کتاب‌های درسی - راهنمای آموزشی (متوسطه). ۲. ادبیات فارسی - پرسش‌ها و

پاسخ‌ها (متوسطه) الف. سبحانی، احمد، ۱۳۴۹ ب. شاپوران، علی، ۱۳۵۷

ج. عنوان: د. عنوان: پرسش‌های چهارگزینه‌ای ادبیات فارسی (۲)

۳۶ پ ۲۴۴ س / ۲۶ / ۳۰۶۰ PIR ۳۷۳ / ۲۳۸۰۷۶

۱۳۶۵۱ - ۸۴ م

کتابخانه ملی ایران

شابک: ۹۶۴ - ۳۹۵ - ۴۷۱ - ۴

ناشر: انتشارات مبتکران (پروانه نشر: ۱۶۷/۱۰۲)

تهران، میدان انقلاب، خیابان فخررازی، خیابان نظری، پلاک ۱۱۹، کدپستی ۱۳۱۴۷۶۴۹۶۱

E-Mail: post@mabtakeran.org

تلفن ۹۱ - ۶۶۹۵۴۳۹۰ - ۶۶۹۵۴۳۹۲ درنگار

نام کتاب :	پرسش‌های چهارگزینه‌ای ادبیات فارسی (۲)
مؤلفان :	دکتر هامون سبطی - احمد سبحانی - علی شاپوران
نوبت چاپ :	نوزدهم ۱۳۸۴ (چاپ اول انتشارات مبتکران)
شمارگان :	۳۰۰۰ نسخه
حروف‌نگاری :	مؤسسه‌ی فرهنگی - انتشاراتی اندیشه‌سازان
لیتوگرافی :	سمیع دانش
چاپ :	هورخش

قیمت ۲۵۰۰ تومان

حقوق چاپ و نشر، محفوظ و مخصوص ناشر است و هرگونه کپی برداری
یا نقل مطالب بدون اجازه ناشر پیگرد قانونی دارد

با نام دوست

گاهی آن قدر دلت می‌گیرد که جز گریستن راهی نداری، نه فریادرسی که کس بی‌کسبت گردد، نه هم‌نفسی که محرم تنهایت شود. گویی خدا هم به فریاد دل تو نمی‌رسد! تنها و غریب به کنجی می‌نشینی، هی اشک می‌ریزی، هی آه می‌کشی، آه چه تماشا! دارد آموی دو چشمانت وقتی که دلت طوفانیست! آه چه زیباست نرگسان و حشمت وقتی که عشق را بهانه می‌کنی و چشم به راهش می‌نشینی که: «تو را من چشم در راهم شباهنگام، که می‌گیرند در شاخ تلاجن سایه‌ها رنگ میبای.»

از اعماق سینه‌ات آهی می‌کشی، خودت می‌مانی و باران اشکی که بر مینه‌ی دریایت می‌نشیند؛ حس غریبی که صدایت می‌کند «باید امشب چمدانی را که به اندازه‌ی تنهایی تو جادارد برداری و به سمنی بروی که درختان حماسی پیداست.» سمت جغرافیایی عشق، سمت ابدیت، سمت بودن، سمت بودن برای سرودن و سرودن برای بودن! سمتی که عشق خانه دارد، بودن خانه دارد، سرودن خانه دارد و آزادی خانه دارد و به سمنی که «جریان دارد ماه، جریان دارد طیف، سنگ از پشت نمازت پیداست.»

تنها و بی‌پناه، دور از همه کس، دور از همه جا، به قاب عکسی که در مقابل دیدگانت نشسته است خیره می‌شوی، نستعلیقِ واژگانش را هجتی می‌کنی و می‌خوانی:

«بحریست بحر عشق که هیچش کناره نیست آن جا جز آن که جان سپارند چاره نیست

او را به چشم پاک توان دید چون هلال هر دیده جای جلوه‌ی آن ماه‌پاره نیست»

به خود می‌آیی و نرم نرمک پای بر رکاب آن سمنی راهوار خویش می‌گذاری و در پس کوچه‌های تنهایی خویش جولان می‌دهی، می‌تازی و می‌تازی، تا بدانجایی که حیثیت بودایت، قداس اهورایت و دم مسیحایت صدایت می‌کند.

«سَلِ الْمَصَابِعَ رَكْبًا تُهَيِّمُ فِي الْقُلُوبِ تو قدر آب چه دانی که در کنار فراتی؟

شُبِّمَ بِهِ رُؤْيُ تَوْ رُؤْسَتْ وَ دِيدَهُامَ بِهِ تَوْ رُؤْسِنْ و إِن هَجَرْتُ سَوَاءً عَشِيَّتِي وَ غَدَائِي»

همین که از رفتن می‌مانی و از خواندن دست می‌کشی، الهام نازنینی از آن سوی طبع لطیف سرازیر می‌شود و می‌گوید:

«بخوان به نام گل سرخ در صحاری شب

که باغ‌ها همه بیدار و بارور گردند

بخوان دوباره بخوان تا کبوتران سپید

به آشیانه‌ی خونین دوباره برگردند

ز خشکسالی چه ترسی؟ که سد بسی بستند

نه در برابر آب

که در برابر نور

و در برابر آواز و در برابر شور

تو خامشی که بخواند؟

تو می‌روی که بماند؟

که بر نهالک بی‌برگ ما ترانه بخواند؟

زمین تهی ست ز رندان

همین تویی تنها

که عاشقانه‌ترین نغمه را دوباره بخوانی

بخوان به نام گل سرخ و عاشقانه بخوان

حدیث عشق بیان کن بدان زبان که تو دانی»

به نام ملشأ تفکر و دانش

مقدمه‌ی ناشر

به تاشا سوگند

و به آغاز کلام

و به پرواز کبوتر از ذهن

آن‌گاه که به عنوان یک مؤلف زیست‌شناسی قلم به دست می‌گیرم، گاه انحصار تنگ واژگان و اسلوب و چارچوب خاصی که باید در آن حرکت کنم فشارم می‌دهد، نفسم را بند می‌آورد، تا مرز خفگی‌ام می‌برد، و من گاهی دلم می‌خواهد که طغیانی کنم، لگدی بزنم زیر همه‌اش؛ هم خودم نفس بکشم، و هم زیست‌شناسی را (که تازه از خیلی چیزهای دیگر کمتر دوستش دارم) از قید و بند آن غل و زنجیر قراردادی ملعون چهارپاره برهانم.

مقدمه‌ی پدیدآورندگان را خواندم، و شاید آنها ندانند که من به چه تمامی آنها را دریافته‌ام. چگونه مقایسه کنم ادبیات را با زیست‌شناسی؟! این آخری هرچه باشد یک شاخه‌ی علمی تجربی است. قید و بند با آن عجین است. اما ادبیات چه؟ ادبیات که همیشه‌ی تاریخ، مفزق بوده برای اذهان پرتلاطم و روح تسخیرناپذیر و مهارناشدنی هوشمندان آزاداندیش، که از آن محملی بسازند برای پرواز روح‌شان، و این پرواز را در نهایت هنرمندی به تصویر بکشند برای دیگر ارواح سرگشته‌ی پی‌جوی عروج. گریزگاهی که مصلحان همواره از آن مدد جسته‌اند تا در دل سیاهی‌ها، خارج از نظارت جاهلانه‌ی جابران زورمدار، به قدرت هنر، ارتباط ذهنی آزادمنشانه‌ای برقرار کنند با اذهان تشنه‌ی دیگر عاشقان. ارتباطی بی‌قید و بند؛ ارتباطی بی‌سرخرا و حالا چقدر سخت است برای من، که از فرهیخته‌ی ادبی بخوام پرندگی ذهنش را بکند نوی یک قوطی، و چهار سوی آن را چهار تا سوراخ بکند، هرکدام به نشانه‌ی یک گزینه‌ی ممکن برای دست یافتن به حقیقت هستی! شاید اگر شعر آغازین این کلام را ادامه دهیم، تصویر آنچه در این قالب رخ می‌دهد به تمامی پدیدار گردد:

واژه‌ای در قفس است.

فهرست

مناجات

- ۱ بخش نخست: معنا و املائی واژه‌ها
۵ بخش دوم: معنا و مفهوم متون و اشعار
۹ بخش سوم: سبک‌ها و انواع ادبی - تاریخ ادبیات
۱۲ بخش چهارم: آرایه‌های ادبی

فصل نخست: انواع ادبی (۱)

- ۱۹ بخش نخست: معنا و املائی واژه‌ها
۲۶ بخش دوم: معنا و مفهوم متون و اشعار
۳۸ بخش سوم: سبک‌ها و انواع ادبی - تاریخ ادبیات
۴۲ بخش چهارم: آرایه‌های ادبی

فصل دوم: ادبیات داستانی معاصر

- ۵۱ بخش نخست: معنا و املائی واژه‌ها
۵۷ بخش دوم: معنا و مفهوم متون و اشعار
۶۴ بخش سوم: سبک‌ها و انواع ادبی - تاریخ ادبیات
۶۹ بخش چهارم: آرایه‌های ادبی

فصل سوم: ادبیات پایداری

- ۷۵ بخش نخست: معنا و املائی واژه‌ها
۷۸ بخش دوم: معنا و مفهوم متون و اشعار
۸۴ بخش سوم: سبک‌ها و انواع ادبی - تاریخ ادبیات
۸۶ بخش چهارم: آرایه‌های ادبی

فصل چهارم: ادبیات جهان

- ۹۰ بخش نخست: معنا و املائی واژه‌ها
۹۲ بخش دوم: معنا و مفهوم متون و اشعار
۹۶ بخش سوم: سبک‌ها و انواع ادبی - تاریخ ادبیات
۹۹ بخش چهارم: آرایه‌های ادبی

آزمون کلی

- ۱۰۲ (سراسری، آزاد، تعاونی سنجش، سال‌های ۸۱ و ۸۰)

فصل پنجم: انواع ادبی (۲)

- ۱۲۸ بخش نخست: معنا و املائی واژه‌ها
۱۳۴ بخش دوم: معنا و مفهوم متون و اشعار
۱۴۵ بخش سوم: سبک‌ها و انواع ادبی - تاریخ ادبیات
۱۴۹ بخش چهارم: آرایه‌های ادبی

فصل ششم: فرم و سبک

- ۱۵۸ بخش نخست: معنا و املائی واژه‌ها
۱۶۶ بخش دوم: معنا و مفهوم متون و اشعار
۱۷۶ بخش سوم: سبک‌ها و انواع ادبی - تاریخ ادبیات
۱۷۹ بخش چهارم: آرایه‌های ادبی

فصل هفتم: ادبیات دوران جدید (ش)

- ۱۸۹ بخش نخست: معنا و املائی واژه‌ها
۱۹۳ بخش دوم: معنا و مفهوم متون و اشعار
۲۱۰ بخش سوم: سبک‌ها و انواع ادبی - تاریخ ادبیات
۲۱۶ بخش چهارم: آرایه‌های ادبی

فصل هشتم: سفرنامه، زندگی‌نامه و حسب حال

- ۲۳۱ بخش نخست: معنا و املائی واژه‌ها
۲۳۸ بخش دوم: معنا و مفهوم متون و اشعار
۲۴۵ بخش سوم: سبک‌ها و انواع ادبی - تاریخ ادبیات
۲۴۸ بخش چهارم: آرایه‌های ادبی

فصل نهم: ادبیات فارسی برون مرزی

- ۲۵۵ بخش نخست: معنا و املائی واژه‌ها
۲۵۷ بخش دوم: معنا و مفهوم متون و اشعار
۲۶۳ بخش سوم: سبک‌ها و انواع ادبی - تاریخ ادبیات
۲۶۵ بخش چهارم: آرایه‌های ادبی

آزمون کلی

۲۶۹

(سراسری، آزاد، تعاونی سنجش، سال ۸۲)